

**Koncepcja Wspólnot Domowych
dla Dorosłych Osób z Autyzmem
przygotowana przez Porozumienie AUTYZM-POLSKA**

1. Wstęp

Porozumienie AUTYZM-POLSKA, reprezentujące 27 organizacji członkowskich działających na rzecz osób z autyzmem z całego kraju, przedstawia i rekomenduje nową formę organizacyjno-prawną mieszkalnictwa przeznaczoną dla osób dorosłych z autyzmem i niepełnosprawnością w stopniu znacznym, nazywaną na użytek niniejszego opracowania – *Wspólnotą Domową*.

Proponowane rozwiązanie wpisuje się w planowane działania *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030* przyjętej Uchwałą Nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. (M.P. 2021 poz. 218) w priorytecie „*Niezależne życie*” gdzie przewiduje się rozwój form mieszkalnictwa wspomaganego dla osób wymagających intensywnej opieki m. in. *Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych*, tożsamy z proponowanymi przez nas *Wspólnotami Domowymi*.

Nasze propozycje stanowią głos środowiska działającego od lat na rzecz osób z autyzmem w sytuacji, gdy zgodnie ze *Strategią*, trwa wypracowywanie rozwiązań w zakresie usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności (w tym niepełnosprawności intelektualnej, ruchowej i sprzężonej), z uwzględnieniem szczegółowych możliwości finansowania tych rozwiązań i zakłada wprowadzenie regulacji ustawowych i instrumentów finansowych wspierających systemowy rozwój mieszkań wspomaganych.

Koncepcja została wypracowana w oparciu o doświadczenia licznych organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dorosłych osób z autyzmem, w tym szeregu organizacji prowadzących od lat placówki okresowego i stałego mieszkalnictwa dla osób z autyzmem (projektowe oraz jeden mały specjalistyczny dom pomocy społecznej). *Wspólnota Domowa* będzie optymalną formułą organizacyjną mieszkalnictwa dla osób niepełnosprawnych wymagających znacznego wsparcia.

W szczególności skierowana jest do osób ze spektrum autyzmu z niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi, u których trudności nie występują w sposób izolowany, ale stanowią zespół poważnych objawów, wymagających całodobowej opieki i pomocy w codziennej egzystencji. Osoby te potrzebują „przyjaznych” miejsc, małych wspólnot domowych odpowiadających na ich potrzeby i ograniczenia.

Niniejsza koncepcja spełnia zapisy *Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami*, dotyczące dostępu do szerokiego zakresu usług wspierających, dostosowanych do indywidualnych potrzeb, możliwości i wyborów, świadczonych w placówce zapewniającej zakwaterowanie, pomoc osobistą niezbędną do życia i włączenie w społeczność oraz przeciwdziałanie izolacji i segregacji społecznej, a także do innych usług wspierających świadczonych w społeczności lokalnej.

2. Sytuacja dorosłych osób z autyzmem w obszarze mieszkalnictwa

W naszym kraju brak systemowego wsparcia dla dorosłych osób z autyzmem, pomimo, że jest to niepełnosprawność trwająca przez całe życie. Nie ma domów pomocy społecznej dostosowanych do ich potrzeb. Przeważnie jedynymi opiekunami dorosłych osób z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną są starzejący się i często także niepełnosprawni rodzice. Brak oferty specjalistycznych usług w zakresie mieszkalnictwa powoduje pogorszenie się stanu i nasilenie problemów dorosłych z autyzmem, konieczność częstych hospitalizacji psychiatrycznych i naraża te osoby na przymus bezpośredni, jak np. unieruchamianie w pasach i kaftanach bezpieczeństwa. *Porozumienie AUTYZM-POLSKA* zna wiele sytuacji z przeszłości i trwających obecnie, gdy osoby z autyzmem spędzają kilka lat w szpitalach psychiatrycznych, bo domy pomocy społecznej, nawet mimo postanowień sądów nakazujących przyjęcie osoby z autyzmem, odmawiają ich przyjęcia ze względu na brak możliwości zapewnienia im i innym mieszkańcom bezpieczeństwa.

W całym kraju działa jedna specjalistyczna placówka stałego pobytu dostosowana do potrzeb osób z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną. Jest to *Farma Życia* prowadzona przez *Fundację Wspólnota Nadziei* w Więckowicach pod Krakowem,

która stale boryka się z wielkimi problemami finansowymi i kadrowymi. Oprócz tego działają placówki projektowe, takie jak *Wspólnota Domowa dla Dorosłych Osób z Autyzmem* w Gdańsku prowadzona przez *Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym* oraz *Pomorska Farma Życia* prowadzona przez *Fundację Pomóż Mi Żyć* oraz kilka placówek prowadzących treningi mieszkalnictwa, w tym *Dom Autysty-Fundacji Dom Autysty* z Poznania, dom *SPOA Dalej Razem* z Zielonej Góry oraz dom w Wilczej Górze *Fundacji SYNOPSIS*. Działania te obejmują wsparciem niewielką liczbę dorosłych osób z autyzmem.

3. Idea *Wspólnoty Domowej* dla Dorosłych Osób z Autyzmem

Organizacje pozarządowe działające w *Porozumieniu AUTYZM-POLSKA* od lat starają się o wprowadzenie do systemu pomocy społecznej małych specjalistycznych domów stałego pobytu w środowisku lokalnym dla niesamodzielnych osób z autyzmem. Zarówno rodzice, jak i profesjonaliści są zdania, że małe domy najlepiej uwzględniają specyficzne potrzeby i ograniczenia wynikające z tego rodzaju niepełnosprawności. Takie domy mogą powstawać i już powstają, zarówno w przestrzeni miejskiej, jak i wiejskiej. *Porozumienie Autyzm-Polska* proponuje nazwę *-Wspólnota Domowa-* co jest wyrazem podmiotowego podejścia do mieszkańców, budowania wspólnoty i tworzenia domu (w *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030* dla tego typu rozwiązań zaproponowano nazwę *-Wspomagane Społeczności Mieszaniowe-*).

Bycie mieszkańcem *Wspólnoty* to zarazem bycie częścią grupy i aktywnym jej członkiem, ma też wymiar społecznej przynależności, dobrowolności, akceptacji i wspólnoty celów. Osoba korzystająca z kompleksowej usługi placówki, przynależy do życzliwej grupy, ma możliwość budowania tożsamości w oparciu o tę przynależność, ma własne środowisko w którym uczestniczy i na które może wywierać wpływ, nawiązuje relacje emocjonalne, wchodzi w interakcje z innymi mieszkańcami. *Wspólnota Domowa* powiązana jest ze środowiskiem rodzinnym siecią relacji. Tworzy się szersza struktura społecznej obecności i aktywności. Współmieszkańcy, rodzice, opiekunowie, asystenci, koledzy, rodzeństwo zaangażowani są w powstałe na styku tych środowisk relacje i zależności. Osoba z niepełnosprawnością uczestnicząc i wpływając na kształt tych relacji, rozwija się

i uczy pełnienia społecznych ról. Branie pod uwagę szerokiego kontekstu funkcjonowania, współpraca z rodziną i najbliższym otoczeniem, elastyczność wyznaczanych celów, odniesienie do realnych codziennych potrzeb i wyborów, identyfikacja i wspólnotowy wymiar uczestnictwa, jest tym, co różni *Wspólnotę Domową* od usługi treningowej lub asystenckiej oferowanej z narzuconego katalogu możliwości i procedur klientowi pomocy społecznej. Ten szeroki kontekst jest istotą wsparcia oferowanego przez proponowany, nowy typ placówki.

4. Charakterystyka *Wspólnoty Domowej*:

- Jest to placówka całodobowego wsparcia w środowisku lokalnym, prowadzona przez organizację pozarządową lub samorząd szczebla gminnego lub powiatowego, bardziej dom niż instytucja, dla niewielkiej liczby mieszkańców- do **12**, przy czym w jednym module mieszkalnym nie więcej niż **6** mieszkańców.
- Mieszkaniec *Wspólnoty* dostaje tyle wsparcia, ile jest konieczne i tyle samodzielności, ile jest możliwe.
- Mieszkaniec *Wspólnoty* jest podmiotem w podejmowaniu decyzji i działań, a nie jedynie przedmiotem opieki.
- *Wspólnota Domowa* dzięki indywidualnemu podejściu uwzględnia specyficzne potrzeby i ograniczenia mieszkańców.
- *Wspólnota Domowa* realizuje ideę deinstytucjonalizacji, łącząc domowy charakter z organizacją zapewniającą ciągłość i stabilność wsparcia, niezbędną przy stałej i wszechstronnej zależności od osób trzecich.

5. Charakterystyka mieszkańców:

Osoby ze spektrum autyzmu funkcjonują na bardzo różnym poziomie.

Dla potrzeb planowania mieszkalnictwa wyodrębniono 3 grupy:

1. Osoby wymagające całkowicie indywidualnego bezpośredniego wsparcia
2. Osoby wymagające częściowo indywidualnego bezpośredniego wsparcia
3. Osoby, które mogą korzystać z grupowego systemu wsparcia, lub pomocy w trudniejszych dla siebie sytuacjach.

Osoby wysoko funkcjonujące, z trzeciej grupy, często potrzebują tylko coachingu, wsparcia trenera pracy lub asystenta, czy uczestnictwa w treningu umiejętności społecznych. Mogą żyć całkowicie samodzielnie, lub w mieszkaniach wspomaganych.

Wspólnota Domowa jest miejscem przeznaczonym dla dwóch pierwszych grup osób. Są to osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu znacznym, z autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi, tzn. autyzm i niepełnosprawność intelektualna, i/lub epilepsja/ i/lub inne niepełnosprawności, np. osoby niewidome, niesłyszące i jednocześnie z autyzmem.

Osoby te są w znacznym stopniu niesamodzielne, wymagają pomocy w czynnościach dnia codziennego, mają zaburzenia komunikacji, często nie mówią i nie potrafią przekazać swoich potrzeb i wyborów. Mogą przejawiać nadwrażliwość na bodźce, zaburzenia snu oraz poważne zaburzenia zachowania, które mogą być zagrożeniem ich zdrowia i życia. Są to m.in. agresja, autoagresja, destrukcja, niekontrolowane ucieczki, wypijanie trujących substancji. Nie potrafią zorganizować swojego czasu aktywności i wypoczynku.

Są samotne i nie potrafią samodzielnie zadbać o relacje z innymi, niesamodzielne emocjonalnie i psychicznie, są narażone na wykorzystanie.

W związku z tym nie są w stanie zarządzać swoim życiem, podejmować decyzji życiowych, zarządzać usługami na swoją rzecz realizowanymi przez asystentów w środowisku lokalnym, chociaż mogą ze wsparciem dokonywać wyborów w bieżących sytuacjach.

Osoby te potrzebują przez całe życie kadry wykształconej i przygotowanej praktycznie do pracy z osobami z autyzmem. Dzięki ich wsparciu mogą rozwijać swoje kompetencje społeczne, samodzielność, umiejętności komunikacyjne i kontrolowanie trudnych zachowań - niezależnie od tego, w jakim są wieku.

Rekomendowanym Narzędziem, na podstawie którego powinno się odbywać kwalifikowanie osób do tego rodzaju wsparcia jest **FORMULARZ**

KWALIFIKOWANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH DO SZCZEGÓLNEGO SPECJALISTYCZNEGO WSPARCIA, wypracowywany przez Zespół ds. Rozwiązań Systemowych dla Osób Niepełnosprawnych przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej w roku 2014 (zał. nr 1). Formularz nie służy do opracowywania szczegółowego Indywidualnego Planu Działań, a jedynie dla określenia niezbędnego poziomu wsparcia.

6. Organizacja usług.

Mieszkańcami *Wspólnoty Domowej* są osoby potrzebujące wsparcia w wielu podstawowych czynnościach dnia codziennego, które jednak na każdym etapie życia są w stanie uczyć się umiejętności niezbędnych do bardziej samodzielnego życia. Dlatego też kadra *Wspólnoty Domowej* powinna motywować i uczyć mieszkańców samodzielności i powstrzymywać się od wyręczania ich.

Wspólnota Domowa świadczy usługi:

- 1) w zakresie potrzeb bytowych, zapewniając:
  - a. miejsce zamieszkania,
  - b. wyżywienie,
  - c. odzież i obuwie,
  - d. utrzymanie czystości;
- 2). opiekuńcze, polegające na:
  - a. udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
  - b. dbaniu o bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne mieszkańców,
  - c. pielęgnacji,
  - d. niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych;
- 3). wspomagające, polegające na realizowaniu następujących treningów i zajęć:
  - a. trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym:

- trening samodzielności dbałości o wygląd zewnętrzny, nauki higieny, trening robienia zakupów i kulinarny, trening umiejętności praktycznych
- trening samoorganizacji: gospodarowanie czasem, pieniędzmi, planowanie
  - b. trening komunikacji, w tym wyrażania własnych potrzeb i wyborów, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się,
  - c. trening umiejętności społecznych dot.:
    - kształtowania pozytywnych relacji mieszkańców w ramach Wspólnoty Domowej, oraz z osobami bliskimi, sąsiadami, itp.
    - uczenia norm i zasad życia społecznego
    - wdrażania do prac użytecznych dla Wspólnoty
    - włączania się w życie środowiska lokalnego
    - korzystania z miejsc użyteczności publicznej oraz placówek kulturalnych i sportowych;
  - d. trening samokontroli oraz uczenia zachowań akceptowanych społecznie;
  - e. trening umiejętności edukacyjnych - podtrzymywanie umiejętności nabytych w czasie nauki szkolnej, czytanie, pisanie, obsługiwanie komputera i innych osobistych sprzętów elektronicznych.
  - f. trening z zakresu rehabilitacji zawodowej na terenie Wspólnoty Domowej i w środowisku lokalnym

np. proste prace związane z segregowaniem, porządkowaniem, sortowaniem, kopiowaniem, rzemiosło artystyczne, ogrodnictwo.
  - g. trening umiejętności spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań,

w tym udział w zajęciach muzycznych, plastycznych i in. organizowanych na terenie domu i w środowisku lokalnym

h. terapia ruchowa w tym: zajęcia sportowe, turystyka i rekreacja;

Powyższe treningi i aktywności są dopasowane do indywidualnych potrzeb, możliwości i preferencji mieszkańców.

Każdy z mieszkańców ma terapię dostosowaną indywidualnie do swoich potrzeb, w tym:

- *Indywidualny Plan Działań* (IPD), aktualizowany co pół roku w oparciu o diagnozę funkcjonalną, uwzględniający rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i społecznych oraz samoobsługi.
- Indywidualny system motywacyjny
- Indywidualne dzienne i tygodniowe plany, uwzględniające obowiązki, rozrywki i preferencje.

7. Organizacja przestrzeni

a. charakterystyka usytuowania i organizacji przestrzeni:

Wspólnoty Domowe powinny powstawać zarówno w przestrzeni miejskiej, jak i wiejskiej. Rekomenduje się, by były usytuowane w cichym, spokojnym i dobrze skomunikowanym miejscu. Organizacja przestrzeni ma wspierać mieszkańców w ich samodzielności, dawać im komfort życia i poczucie bezpieczeństwa. Przestrzeń ma bardziej charakter domu, niż instytucji i uwzględnia zarówno potrzebę prywatności jak możliwości wspólnego spędzania czasu.

b. rodzaje pomieszczeń:

Minimalne standardy

- pokoje indywidualne o powierzchni nie mniejszej niż **9 m²**
Rekomendacje w zakresie powierzchni pomieszczeń uważa się za spełnione, jeżeli odstępstwo poniżej rekomendowanej wielkości pomieszczenia nie jest większe niż 5%.
- pokoje indywidualne powinny być wyposażone w łóżko lub tapczan, szafę, regał na przedmioty osobiste, stół, krzesła, szafkę nocną oraz odpowiednią liczbę wyprowadzeń elektrycznych

- minimum 1 łazienka na 2 mieszkańców a w nowobudowanych obiektach rekomenduje się 1 łazienkę na 1 mieszkańca, z możliwością dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną
- kuchnia
- pomieszczenia wspólne spełniające funkcje pokoju dziennego i w razie potrzeby jadalni z aneksem kuchennym w przypadku braku kuchni. Powierzchnia całkowita tych pomieszczeń powinna być nie mniejsza niż 6m² na osobę
- w przypadku gdy mieszkańcy otrzymują wsparcie 24 godz./dobę, rekomenduje się minimum 2 wielofunkcyjne pomieszczenia do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej o powierzchni całkowitej tych pomieszczeń nie mniejszej niż 6 m² na osobę;
- pokój dla kadry
- pomieszczenia techniczne, lub część pomieszczenia pełniąca taką funkcję
- w przypadku domu wolnostojącego - wokół specjalnie zaprojektowana przestrzeń, w której mogą być realizowane różne aktywności.

c. szczególne wymagania dotyczące organizacji przestrzeni:

Pomieszczenia dla osób nadwrażliwych słuchowo lub szczególnie hałaśliwych powinny mieć wygłuszone ściany. Pomieszczenia i wyposażenie powinny być wykonane z trwałych materiałów i uwzględniać specjalne indywidualne zabezpieczenia (np. okien, mebli i instalacji elektrycznych) ze względu na skłonności niszczyielskie niektórych osób.

W przypadku osób wykazujących bardzo poważne zachowania agresywne, rekomenduje się przygotowanie pokoju wyciszenia.

Niezbędne jest również wydzielenie przestrzeni dla zabezpieczenia leków i środków chemicznych.

8. Wsparcie:

Mieszkańcami *Wspólnot Domowych* będą mogły zostać osoby wymagające częściowego lub całkowitego indywidualnego wsparcia, ustalanego na podstawie wg oceny przywołanego wyżej Formularza.

Ze względu na konieczność zapewnienia indywidualnego wsparcia, głównym czynnikiem odróżniającym *Wspólnoty Domowe* od małych domów pomocy społecznej czy rodzinnych domów pomocy, jest większa liczba kadry pracującej bezpośrednio z mieszkańcami, przygotowanej do pracy z osobami z autyzmem. Dlatego bardzo ważne są niezbędne wskaźniki zatrudnienia kadry.

Wyliczeń dokonano na podstawie doświadczeń szeregu organizacji prowadzących od lat placówki dzienne dla dorosłych osób z autyzmem i projektowe placówki okresowego całodobowego pobytu oraz jedyny dom pomocy społecznej dla osób z autyzmem. Obliczone wskaźniki uwzględniają zarówno osoby z I grupy **Formularza** - potrzebujące w ciągu dnia wsparcia 1:1, a w nocy 1:2, jak i osoby nieco wyżej funkcjonujące z II grupy, potrzebujące w dzień wsparcia 1:2, a w nocy 1:3. Wskaźniki te są zbieżne dla placówek niezależnie od przyjętego przez nie sposobu obliczeń czy organizacji pracy.

Wyliczenie niezbędnej minimalnej liczby kadry wymaga uwzględnienia dwóch wariantów:

Wariant I -mieszkańcy uczestniczą w zajęciach aktywizacyjnych w zewnętrznej placówce dziennej przez pięć dni w tygodniu przez średnio 6 godzin, a *Wspólnota* zapewnia wsparcie całodobowe w dni wolne oraz w dni powszednie w przypadku choroby mieszkańca. Za opiekę nad mieszkańcami w trakcie przemieszczania się do i z placówki dziennego wsparcia powinien być odpowiedzialny personel tej placówki lub asystenci, a nie pracownicy *Wspólnoty Domowej*.

Wariant II – w przypadku braku realnego dostępu mieszkańców do placówek dziennego wsparcia, *Wspólnota Domowa* zapewnia stałe wsparcie całodobowe, w tym również aktywizację zawodową i społeczną w ciągu dnia.

Ustalenia dotyczące minimalnej liczby kadry pracującej bezpośrednio z mieszkańcami we *Wspólnocie Domowej* przyjęto w odniesieniu do liczby 6 mieszkańców w jednym module.

Obliczenia są oparte na następujących założeniach:

- a. Liczba kadry zależy od liczby i poziomu funkcjonowania konkretnych mieszkańców, ale przyjęto, że:
  - w godzinach nocnych powinny dyżurować 2 osoby,
  - w godzinach dziennych wsparcie może świadczyć 2 osoby dla nie więcej niż 3 mieszkańców, a w szczególnych przypadkach niezbędna jest opieka indywidualna. Zatem w ciągu dnia wsparcie świadczą 4 osoby kadry na 6 mieszkańców, z zastrzeżeniem, że w przypadku większej liczby osób ze szczególnie trudnymi zachowaniami, niezbędna jest dodatkowa opieka 1 pracownik na 1 mieszkańca.
- b. Wielkość niezbędnej obsady kadrowej obliczono w przeliczeniu na pełne etaty, z uwzględnieniem wynikających z prawa pracy dni wolnych przysługujących pracownikom, w tym świąt, urlopów, zwolnień lekarskich i in.
- c. Do całkowitej liczby etatów dla osób pracujących bezpośrednio z mieszkańcami należy dodać 20% na dodatkowe koszty zatrudnienia kadry w przypadku konieczności dodatkowej:
  - opieki indywidualnej dla osób tego wymagających
  - opieki nad osobami, które nie mogą przez jakiś czas uczestniczyć w zajęciach w zewnętrznej placówce z powodu złego samopoczucia, czy choroby
  - opieki w trybie awaryjnym w drodze do lub z zewnętrznej placówki dziennej aktywności
  - opieki w razie wycieczek, wyjść indywidualnych do lekarza, urzędu itp.

Przy tych założeniach:

W **Wariantcie I** (mieszkańcy uczestniczą w aktywnościach dziennych w placówce zewnętrznej)

- **liczba etatów dla 6 mieszkańców wynosi: 17,8**, uwzględniając przepisy prawa pracy w zakresie czasu pracy, zwolnienia lekarskie oraz urlopy
- **wskaźnik zatrudnienia wynosi 2,969 w zaokrągleniu 3,0.**

W **Wariancie II** (stała opieka całodobowa)

- **liczba etatów dla 6 mieszkańców wynosi : 21,79 .**
- **wskaźnik zatrudnienia wynosi 3,6.**

Z dotychczasowego doświadczenia wynika, że w szczególnie trudnych przypadkach wsparcie 1 :1 konieczne jest przez całą dobę i to również należy uwzględnić przy planowaniu zatrudnienia. W takich przypadkach mieszkańcy nie uczęszczają do placówek dziennych.

W wariantcie całodobowego wsparcia 1: 1:

- **Wskaźnik zatrudnienia wynosi 5,31**

Według naszego rozeznania, tak intensywne wsparcie dla osób z autyzmem może być organizowane we Wspólnotach Domowych, w których są również osoby funkcjonujące nieco lepiej, dlatego nie podajemy ilości etatów dla 6 osobowego modułu ale jako realne wyliczenie wskaźnika dla dodatkowego wsparcia.

(Sposób obliczania etatów oraz wskaźników- zał. nr 2).

9. Pracownicy:

Pracownikami Wspólnoty Domowej wspierającymi bezpośrednio mieszkańców są osoby o specjalistycznym przeszkoleniu w zakresie pracy z osobami z autyzmem:

- terapeuci
- opiekunowie

Rekomenduje się, aby praca terapeutów i opiekunów podlegała superwizji w wymiarze przynajmniej 2 godz. na pracownika w miesiącu. Superwizja nie została jednak uwzględniona w kosztach prowadzenia Wspólnoty Domowej i powinna być realizowana w ramach projektów.

Ponieważ praca z osobami z autyzmem jest trudna i często wyczerpująca, a personel powinien być wyspecjalizowany, przeszkolony i zaangażowany, średnie

wynagrodzenie 1 pracownika nie powinno wynosić mniej, niż 180% minimalnego wynagrodzenia, czyli w 2021 r.: z kosztami pracodawcy oraz z kosztami wpłat do PPK: **6 147,79 zł** (brutto: 5 040 zł / netto min.: 3 527,81 zł).

10. Koszty:

W **Wariancie I**, gdy mieszkańcy przez **6 godz.** są poza *Wspólnotą Domową*, wskaźnik zatrudnienia wynosi **3,0 / 1 mieszkańca x 180% najniższego miesięcznego wynagrodzenia** .

W **Wariancie II**, zakładającym opiekę całodobową, wskaźnik zatrudnienia wynosi **3,6/ 1 mieszkańca x 180% najniższego miesięcznego wynagrodzenia**.

W przypadku, gdy mieszkańcy na 6 godz. w ciągu dnia wychodzą do placówki, koszt personelu na mieszkańca będzie niższy o około 20%.

W wariancie całodobowej opieki 1:1 , gdy wskaźnik zatrudnienia wynosi 5,31x 180% najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

Suma pozostałych kosztów dzielona na 6 mieszkańców :

- Kierownik – 2800 zł x 200% x 1 etat najniższego miesięcznego wynagrodzenia x 1 etat dzielony na 6 podopiecznych
- księgowość i kadry - 2800 zł x 180% najniższego wynagrodzenia x1 etat dzielony na 6 podopiecznych
- pielęgniarka
- eksploatacja
- transport
- sprzątanie, konserwator
- wyżywienie - z uwzględnieniem dziennej stawki
- zakupy
- materiały dydaktyczne
- ubezpieczenie NNW

11. Utrzymanie Wspólnoty Domowej

Stale miesięczne koszty utrzymania jednego mieszkańca Wspólnoty Domowej są podzielone na dwie kategorie:

I Koszty standardowe ustalane przez wojewodę w wysokości średniego kosztu utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, obowiązującego w danym województwie w poprzednim roku, które pokrywane są według powszechnie obowiązujących przepisów dla domów pomocy społecznej. Środki te są przekazywane Wspólnocie na warunkach analogicznych, jak w domach pomocy społecznej.

II Koszty dodatkowej kadry, wynikające z charakteru niepełnosprawności i stopnia niesamodzielności każdego z mieszkańców oraz zwiększone koszty na jednego mieszkańca wynikające z konieczności pełnej realizacji zadań koordynacyjnych i rozliczeniowych przy małej liczbie mieszkańców, ustalane według zasad przedstawianych niżej, pokrywane są, jako dotacja z budżetu państwa. Środki te są przekazywane Wspólnocie przez wojewodę na warunkach analogicznych, jak w środowiskowych domach samopomocy.

Ad I. Koszty standardowe Wspólnoty Domowej są finansowane z następujących źródeł:

1. Mieszkańcy – 70% dochodów
2. Zobowiązania alimentacyjne rodziny- ustalane analogicznie, jak w domach pomocy społecznej, w stosunku do średniego kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, obowiązującym w danym województwie w poprzednim roku.
3. Gmina- w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną obowiązującym w danym województwie, a kwotą wpłaconą przez mieszkańca oraz jego rodzinę ze zobowiązań alimentacyjnych.

II. Koszty dodatkowe, finansowane z budżetu państwa , które stanowią sumę następujących kosztów:

1. Wynagrodzenia dodatkowej kadry bezpośrednio pracującej z mieszkańcami powyżej standardu 0,5 etatu obowiązującymi na mieszkańca w dps dla dorosłych

osób z niepełnosprawnością intelektualną przy założeniu wysokości wynagrodzenia 180% minimalnego wynagrodzenia wg kosztów pracodawcy

– Na osoby uczęszczające do zewnętrznych placówek aktywności dziennej wskaźnik 3,0 - wskaźnik 0,5 = 2,5 x 180% minimalnego wynagrodzenia wg kosztów pracodawcy

Na rok 2021 - koszt dodatkowej kadry **15 370 zł** (2,5 x 6 147,79 zł)

- Na osoby nie uczęszczające do zewnętrznych placówek dziennej aktywności wskaźnik 3,6 - wskaźnik 0,5 = wskaźnik 3,1 x 180% minimalnego wynagrodzenia wg kosztów pracodawcy -

Na rok 2021 - koszt dodatkowej kadry wynosi **19 058 zł** (3,1 x 6 147,79 zł)

2. Zwiększone koszty na jednego mieszkańca wynikające z konieczności pełnej realizacji zadań związanych z koordynacją i nadzorem nad jakością usług i mieniem oraz zadań administracyjno- rozliczeniowych, przy małej liczbie mieszkańców w wysokości 0,64 kwoty minimalnego wynagrodzenia przy uwzględnieniu kosztów pracodawcy.

Na rok 2021 (zarówno w sytuacji wyliczenia kosztów na mieszkańca nie uczęszczającego do zewnętrznej placówki aktywności dziennej, jak i na mieszkańca uczęszczającego do zewnętrznej placówki aktywności) koszt wynosi: **2 185,88 zł**

W sumie wysokość proponowanej dotacji z budżetu państwa na jednego mieszkańca na rok 2021 wynosi

Wariant I:

na osoby uczęszczające do zewnętrznych placówek aktywności dziennej 17 555,88 zł , po zaokrągleniu **17 556 zł**

Wariant II:

na osoby nie uczęszczające do zewnętrznych placówek aktywności dziennej 21 243,88 zł, po zaokrągleniu **21 244 zł**

Dodatkowe uwagi:

W celu obliczenia kosztu dodatkowej kadry we wszystkich wariantach od wyliczonego wskaźnika zatrudnienia kadry w stosunku do 1 mieszkańca odjęliśmy 0,5 etatu zatrudnionej kadry na 1 mieszkańca w standardzie dps dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Ponadto postulujemy finansowanie kosztów kierownika oraz księgowości i kadr z budżetu państwa, ponieważ są one bez porównania wyższe niż w dps-ach, gdyż są dzielone tylko na 6 mieszkańców. Wymiar obowiązków spoczywających na kierowniku Wspólnoty Domowej jest natomiast bardzo duży. Obejmuje on:

- nadzór merytoryczny nad zatrudnioną kadrami,
- nadzór nad jakością usług świadczonych mieszkańcom i przestrzeganiem ich praw,
- koordynację procesu szkoleń i superwizji,
- intensywne kontakty z rodzinami mieszkańców,
- wdrożenie i codzienną aktualizację harmonogramu pracy licznej kadry,

Ten ostatni obowiązek musi uwzględniać nie tylko konieczność zapewnienia niezbędnej liczby kadry, ale także osobiste relacje mieszkańców z poszczególnymi terapeutami i opiekunami.

Ponadto na kierowniku ciąży odpowiedzialność za mienie placówki oraz mieszkańców.

12. Forma prawna :

Proponujemy wprowadzenie nowego typu placówki mieszkalnej.

Nowy tryb placówki, uregulowany zostanie w Ustawie o pomocy społecznej i w odpowiednim rozporządzeniu.

W ustawie znajdzie się definicja, dla kogo ten typ placówek jest przeznaczony, oraz zasady finansowania.

W rozporządzeniu zostaną zawarte podstawowe standardy i szczegółowy tryb uzyskania statusu placówki Wspólnoty Domowej oraz tryb kierowania do niej

Wspólnota Domowa może być prowadzona przez jednostki samorządu lub organizacje pozarządowe prowadzące działalność statutową w tym zakresie.

Wspólnota Domowa uzyskuje status od wojewody po spełnieniu wszystkich warunków, w zakresie standardów oraz mieszkańców.

Koncepcja Wspólnoty Domowej jest zbieżna z koncepcją *Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych* przewidywanych w *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030* przyjętej Uchwałą Nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. (M.P. 2021 poz. 218).

W imieniu Zarządu Porozumienia AUTYZM-POLSKA Koncepcję Wspólnot Domowych dla Dorosłych Osób z Autyzmem rekomendują:

Specjalista psychiatra Michał Wroniszewski – Przewodniczący POROZUMIENIA
AUTYZM-POLSKA

Honorowy Prezes Fundacji SYNAPSIS

Małgorzata Rybicka – Wiceprzewodnicząca POROZUMIENIA AUTYZM-POLSKA
Przewodnicząca Stowarzyszenia Pomocy Osobom Autystycznym

Edward Bolak- Członek Zarządu POROZUMIENIA AUTYZM-POLSKA,
Przedstawiciel Fundacji Wspólnota Nadziei

Mec. Maria Jankowska- Rzecznik Praw Osób z Autyzmem przy POROZUMIENIU
AUTYZM-POLSKA Przedstawiciel Fundacji SYNAPSIS

Maria Wroniszewska- specjalista ds. włączenia społecznego osób z autyzmem
Członek Zarządu Fundacji SYNAPSIS